Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta (HE 40/2025 vp)

Maa- ja metsätalousvaliokunta, vastinekuuleminen, 23.10.2025

Esityksen sisältö

- Perustuslakivaliokunnan lausunto ja sen pohjalta ehdotettu muutos
- Asiantuntijalausunnot ja niiden pohjalta ehdotetut muutokset
- Valtion aluehallintouudistuksen vaikutukset esitykseen
- Muuta

Perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 37/2025 vp

- Päätösesitys: lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä
- PeV tarkastelee lakiehdotusta kunnallisen itsehallinnon (PL 121 §), vesihuollon julkisten hallintotehtävien (PL 124 §) ja elinkeinovapauden (PL 18 §) näkökulmasta
  - PL 121 §: ei huomauttamista perusteluissa esitettyihin johtopäätöksiin
  - PL 124 §: vesihuoltolaitoksen toiminnassa ei ole kyse julkisesta hallintotehtävästä
  - PL 18 §: elinkeinovapauden rajoituksille on hyväksyttäviä ja painavia perusteita
- Koska PeV katsoo, että vesihuoltolaitoksen toiminnassa ei ole kyse julkisesta hallintotehtävästä, MMM ehdottaa 9 §:ään lisättäväksi ehdotetun vesihuoltolaitoksen henkilöstön rikosoikeudellista virkavastuuta koskevan 2 momentin poistoa
  - Säännös käy tarpeettomaksi, koska vesihuoltolaitoksilla ei ole julkisia hallintotehtäviä

Asiantuntijalausunnot

- MMM ottaa vastineessaan kantaa lausuntoihin niiltä osin, kuin MMM on arvioinut tarpeelliseksi vastata esitettyihin huomautuksiin
  - Lausunnoissa myös hyvin paljon esitystä tukevia näkemyksiä, jotka eivät vastineessa nouse esiin
- Lausunnoissa paljon huomiota saaneet asiakokonaisuudet
  - Vesi on meidän -kansalaisaloitteen täytäntöönpanemiseksi ehdotettu sääntely (erityisesti 4 c §)
    - Huolia sääntelyn vaikutuksista kunnalliseen itsehallintoon, huomioita koskien pykälän muotoiluja
  - Liittämisvelvollisuuden muutos ja vapautukset liittämisvelvollisuudesta (10 ja 11 §)
    - Huolia koskien liittämisvelvollisuuden laajentamista, toisaalta myös tukea muutokselle
    - Sosiaaliseen suoritusesteeseen liittyvän vapautusmahdollisuuden kritiikkiä, mutta myös toiveita laajentaa vapautuksen perusteita

Asiantuntijalausunnot

- Asiantuntijalausunnoissa esiin nousseet huomiot, joiden pohjalta MMM ehdottaa lakiesitykseen muutoksia
  - Kuntaliitto, Vesilaitosyhdistys ry ja Vesikolmio Oy tuovat esiin, että 4 c §:ssä viitataan kunnan omistuksessa olevaan laitokseen, eikä ole selvää, tarkoitetaanko vesihuoltolaitosta vai mitä tahansa kunnan laitosta
    - Tarkoituksena viitata nimenomaan kunnan omistuksessa olevaan vesihuolto- tai tukkuvesihuoltolaitokseen
  - Oikeusministeriön muutamat teknisluonteiset tarkennustarpeet (8 ja 15 a §)
  - Sosiaali- ja terveysministeriön näkemys, että vesihuoltolaitosten yleistä tiedottamisvelvollisuutta koskevaa säännöstä (16 §:n 2 mom.) ei tulisi poistaa
  - Kuntaliiton huomio koskien hulevesien viemäröinnistä perittäviä maksuja (19 §)

Valtion aluehallintouudistus

- Eduskunta hyväksynyt esityksen valtion aluehallinnon uudistuksesta, uudet virastot aloittavat toimintansa 1.1.2026, jolloin myös esityksen mukainen lainsäädäntö tulee voimaan
- Aluehallintouudistuksen yhteydessä muutetaan vesihuoltolakia lailla 694/2025
  - Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutetaan tehtävän siirtämisen vuoksi elinvoimakeskukseksi
  - Yhteensovittamistarve tämän lakiesityksen ja lain 694/2025 välillä, muutosehdotukset MMM:n vastineessa
  - Vesihuoltolain mukaiset elinvoimakeskuksen tehtävät keskitetään Kaakkois-Suomen elinvoimakeskukseen valtioneuvoston asetuksella
    - Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus hoitaa jatkossa vesihuoltolain mukaiset valtion valvontaviranomaisen tehtävät kaikkien elinvoimakeskusten toimialueilla

Muuta

- MMM ehdottaa seuraavan lakiesityksen säännöksen poistoa (7 §:n 2 mom.): Yhdyskuntajätevesien käsittelystä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/3019 3 artiklassa tarkoitetut taajamat tulee aina sisällyttää vesihuoltolaitoksen toiminta-alueeseen jätevesien viemäröinnin osalta.
  - Direktiivin täytäntöönpanoprosessi käynnissä (YM006:00/2025, VN/2758/2025)
  - Direktiivin mukaiseen taajaman määritelmään liittyy sellaisia ratkaistavia kysymyksiä, joiden vuoksi olisi selkeämpää, että 7 §:n 2 momenttiin lisättäväksi ehdotettu säännös poistettaisiin lakiehdotuksesta
  - Osana direktiivin laajempaa täytäntöönpanoesitystä määritellään direktiivin mukaisen taajaman käsite kansallisessa lainsäädännössä, vesihuoltolaissa olisi parempi viitata kansalliseen määritelmään
    - Yhdyskuntajätevesidirektiivin täytäntöönpanemiseksi vesihuoltolakiin on joka tapauksessa tarpeen tehdä tiettyjä muutoksia, joiden yhteydessä myös tämä asia voitaisiin tuoda lakiin
  - Säännöksen poisto olisi oikeustilan kannalta selkein vaihtoehto

Kiitos!